

Ivan Cankar:

Ob grahu.

Poročena sta bila šest mesecev in sta se ljubila kakor prvi dan; nikoli ni bilo žal besede med njima. Sedela sta po večerji v kuhinji in sta luščila grah. Med njima je stal na mizi velik jerbas, tako da sta si komaj videla v oči; grah sta metala v skledo, stroke pa na tla. Na steni je visela mala kuhinjska svetilka in je dremotno gledala na roke, ki so se poigravale v jerbasu ter se toplo dotikale druga druge.

Govorila sta skoraj šepetaje; čisto navadne stvari, zato da je srce lahko zadremalo ter si odpočilo.

„Včeraj, ko sem stala na pragu, je prišel mimo — kaj misliš, kdo?“

Nasmehnila se je prešerno; tudi on se je nasmehnil in ji je pogledal veselo v vesele oči.

„Kdo?“

„Tisti Matija . . . že zato ga nisem marala, ker mu je bilo Matija ime . . . tisti stari, plešasti, kozjebradi Matija, ki me je snubil nekoč. Sladak obraz je napravil, v sto gub ga je spačil, premeril me je od vrha do tal, nazadnje pa me je pogladil po licu s tisto roko . . . tako kožo ima, kakor da bi nosil preohlapne sive rokavice . . . in je rekel: Eh, eh, no, no, no . . . Ti bi rekel: Kako rad te imam, duša, kako rad! . . . on pa: Eh, eh, no, no, no! . . .“

Smejala se je tiho in mu je gledala v obraz; on je gledal v jerbas ter je vprašal šele čez par trenutkov:

„Po licu te je pobožal?“

Držala je strok med prsti in ga je počasi odpirala.

„Zakaj bi me ne pobožal? Saj bi bil lahko moj oče!“

Vrgel je v skledo strok namesto graha.

„Ali treba ni! Sploh . . . čemu pa si stala na pragu?“

„Saj sem bila sinoči poleg, ko si pobožal natararico, pa mi še na misel ni prišlo . . .“

„Natararica je natararica! Roka gre sama . . . iz navade . . .“

„Res . . . iz navade!“

„Kaj misliš, da hodim od krčme do krčme natararice božat?“

„Kako bi se bila drugače roka navadila?“

„Tebi se je pač lice privadilo . . . kako bi drugače tako mirno pustila, še smejala si se?“

Obema so se tresle roke; luščile so dalje, ali dotikale se niso več; govorila sta šepetaje kakor prej, svetilka je gledala dremotno, stročje je šumelo.

Pogledala mu ni v oči, rekla je s spremenjenim, globljim, tišjim glasom:

„Ne samo natakarič . . . ne le iz navade . . .“

„Kaj misliš?“

Molčala je.

„Kar povej! Jaz nimam skrivnosti . . . jaz ne!“

„Kaj misliš?“

Molčal je.

„Zdaj, ko si začel, govori dalje! Vse do konca! Ti nimaš skrivnosti, ti ne — kdo drugi ima skrivnosti?“

„Jaz ne stikam po tvojih pismih; ali spravi jih, da ne bodo ležala po mizah in policah!“

„Kakšna pisma?“

Zardel je, žila se mu je prikazala na čelu.

„Če uganjaš neumnosti, jih vsaj ne taji nikar! Ali sem ti kaj očital? Zaupal sem ti kakor svojim očem, zato sem molčal Zdaj pa tajiš . . . kadar otrok taji, je kradel . . .“

Ustnice so se ji tresle, šle so na jok.

„Saj si bral, saj praviš, da si bral! Kaj bi tajila? Kakšen greh, kakšno hudodelstvo?“

„O, kaj greh, kaj hudodelstvo! Malo sladkih besed, pa malo božanja, pa malo nezvestobice — kakšno nudodelstvo?“

„Ali vpije pismo od daleč, od koga je in kaj da je? Zdaj bom trepetala, kadar pride pismonoša. Odpiraj pisma sam, ne kaži mi jih, ne mojih in ne svojih!“

„Svojih?“

„Jaz ne stikam za njimi po policah in predalih . . . tudi tistih nisem pogledala, ki so tako verno spravljena in z rdečim trakom prevezana!“

„Kar odveži jih, kar beri jih, ti, ki ne stikaš po policah in predalih! Povem ti celo kar naravnost, da sem jabolka klatil in grozdje kradel, predno sem te snubil!“

Nasmejala se je kratko, sunkoma.

„Čudno je, da se je držal tisti črni las celih šest mesecev tvojega rokava . . .“

„Kakšen las?“

„Črn! Kaj imam jaz črne lase?“

„Kje? Kdaj?“

„V nedeljo zjutraj. Blizu polnoči si v soboto prišel domov, po prstih si hodil, tiho si se slačil, jaz pa sem te slišala in videla. Ko sem zjutraj pogledala suknjo, je bil črn las na nji, dolg črn las!“

„Jaz nimam dolgih črnih las, tudi nobeden mojih prijateljev ne! Ne jaz . . . jaz nisem bil zaljubljen v tistega babje domišljavega igralca, ki je poigraval s tenkimi bedri ter streljal z očmi na balkon . . . tudi sanjalo se mi ni o njem!“

„Kaj sem ti pravila, da se mi je sanjalo?“

Zasmejal se je sikaje izza zob.

„No, glej!“

Njene oči so bile motne, zastrte.

„Med balkonom in med odrom je bil parter. Ali ni ga bilo med tvojo nogo in nogo tiste ženske, ki je sedela po gledališču za najino mizo.“

„Tudi ne med tvojo roko in roko tistega človeka, s katerim sta hkrati posegla po kruh!“

Močno so se jima tresle roke, jemala sta stroke hitro in previdno, da bi se prst ne dotaknil prsta; luščila sta dalje, grah je padal trkotaje v skledo, stročje je šumelo na tla.

„Kar reci, kar misliš . . . kar reci naravnost, da sem vlačuga!“

Gledal je predse, ustnice so mu trepetale, kri mu je šinila v lica. Sam ni vedel, kako se je zgodilo, da mu je siknilo izza zob kakor pljunek.

„Si!“

V tistem hipu je bil njen obraz ves miren, niti zardel ni; odgovorila je počasi in šepetaje.

„Torej sva si enaka . . . šele nocoj . . .“

Molčala sta obadva in sta luščila, dokler ni bil jerbas prazen. Nato je šla ona v izbo in je tam prižgala svečo, on je upihnil kuhinjsko svetilko in je šel za njo. Slačila sta se molče, molče sta legla v posteljo in sta se odela do vratu. On je gledal proti oknu, ona proti steni, kjer je visela velika podoba Matere božje. Začul je tiho, pritajeno ihtenje, stisnil je ustna, gledal je proti oknu in se ni ganil. Ihtenje je bilo glasneje, narahlo se je stresala postelja.

„Mimi!“

Zakrila si je obraz z obema rokama.

„Mimi!“

Prijel jo je za roko, za obedve roki; izpod debelih solz se mu je smejal dvoje rjavih oči, dvoje toplih ustnic.

